

**Verslag Wetenschappelijke Commissie 25 maart 2005
– VLIZ Oostende 14.30 uur -**

Aanwezig: David Cox, Patric Jacobs, Colin Janssen, Frank Maes, Jan Mees, Jaak Monbaliu, Marnix Pieters, Frank Redant, Jan Seys

Verontschuldigd: Rudy Herman, Nico Koedam, Jean Lanckneus, Frank Mostaert, Ann Vanreusel, Tim Verslycke, Magda Vincx, Filip Volckaert

1. Verslag van de vorige vergadering

Het verslag wordt goedgekeurd.

2. Eventuele bijkomende agendapunten, incl. evt. advies aan de Raad van Beheer

* Het VLIZ kan een dossier indienen om in aanmerking te komen voor een 50% korting op de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers in dienst. Dit leidt tot de merkwaardige situatie dat VLIZ zal moeten opgeven hoeveel 'onderzoekers' het in dienst heeft, terwijl het in wezen geen onderzoek mag verrichten. De Wetenschappelijke Commissie is van oordeel dat het opgeven van het aantal onderzoekers in dienst niks aan de activiteiten van het VLIZ zal veranderen, en dat veel taken i.v.m. databeheer en communicatie geschieden door onderzoekers en ook wel onderzoekerservaring vereisen. Het voorstel om alle medewerkers van het VLIZ datacentrum alsook de andere doctors in dienst als 'onderzoekers' in dit dossier op te geven, wordt unaniem aanvaard en als **advies naar de Raad van Beheer** overgemaakt.

3. Beslissingen van de Raad van Beheer van het VLIZ

Geen punten ter bespreking.

4. Jaarverslag 2004 en stand van zaken beheersovereenkomst en werkplan 2005-2009

Jan Mees overloopt het werkplan 2005-2009 en licht deze verkorte versie (zie bijlage) toe, vooral voor wat betreft de weerhouden performantie-indicatoren. De Wetenschappelijke Commissie stipt aan dat een aantal van deze indicatoren afhankelijk is van derden, wat kan leiden tot 'gevaarlijke' situaties.

De voorliggende beheersovereenkomst voorziet een dotatie in drie delen: (1) 850.000 EUR van het Vlaams Gewest, die in 2005 zonder onvoorziene omstandigheden zal worden verhoogd met 250.000 EUR tot 1.040.000 EUR; dit biedt de mogelijkheid om drie extra mensen aan te werven (1 communicatie/informatie; 2 VMDC) en te investeren in vervanging van materiaal en uitrusting in het datacentrum en op de Zeeleeuw; (2) 132.044 EUR van de Provincie West-Vlaanderen, met een verbintenis tot indexering; (3) 560.000 EUR extra van het Vlaamse Gewest voor het IOC Project Office for IODE, dit ter ondersteuning van de huisvesting (60.000 EUR) en het organiseren van opleidingen (500.000 EUR); deze financiële injectie verzekert nu reeds een succes van het Project Office in het organiseren van opleidingen allerhande. Daarnaast omvat de beheersovereenkomst een nieuwe verplichting om minstens 7,5% van de middelen uit externe financiering te halen en dient er een samenwerkingsprotocol te worden afgesloten met het Departement voor Zeevisserij.

5. Verslag van het bezoek van minister Moerman en dat van minister-president Leterme

Op 13 januari 2005 bezocht minister Fientje Moerman, voogdijminister van het VLIZ, vice-minister-president en tevens minister bevoegd voor wetenschap en technologische innovatie, het VLIZ, samen met een VRT-filmploeg. De minister kondigde ter dezer gelegenheid aan middelen te zullen voorzien voor de opleiding in early-warning systems in het IOC Project Office for IODE, en nam ook de tijd om zich over de werking van het VLIZ te informeren.

Op 10 februari 2005 bracht ook minister-president Yves Leterme een kort bezoek aan het VLIZ, waarbij hij kennis kon maken met de werking en ook de samenwerking met het Departement voor Zeevisserij ter sprake bracht. Hierop verder bordurend maakte Jan Mees een afspraak met het hoofd van DvZ, dr. Kris Cooreman, wat leidde tot de afspraak om tegen het eind van het voorjaar een ontwerpdocument m.b.t. samenwerking op te stellen. Jan Mees stelt voor dit document op de volgende vergadering van de Wetenschappelijke Commissie op 9 juni te bespreken.

6. Samenwerkingsakkoorden met onderzoeksgroepen en intentieverklaring updating IMIS/Scheldemonitor

VLIZ wil zowel naar het optimaliseren van zijn informatieaanbod als naar het creëren van een modern databeleid bijkomende initiatieven nemen. Enerzijds wil het VLIZ via intentieverklaringen met onderzoeksgroepen, de garantie inbouwen dat zijn informatiesystemen (m.b.t. relevante publicaties, projecten en contactinformatie van de groepen) up-to-date blijven en minstens halfjaarlijks worden geactualiseerd. Dit initiatief startte vanuit het project Scheldemonitor, maar zal worden opengetrokken tot alle zeewetenschappen. Een voorbeeld van een ontwerp-intentieverklaring zit in bijlage.

Daarnaast wil VLIZ ook afspraken maken met onderzoeksgroepen voor wat betreft het realiseren van een modern databeheer. Als template kan hier het document over de MarBEF data policy worden gehanteerd, zoals vorige week in Portugal afgesproken tussen de diverse Europese partners (zie bijlage). O.a. het citeerbaar maken van datasets – net zoals met publicaties gebeurt – is hierin een belangrijke pijler. De volledige tekst zal bij de uitnodiging van de volgende vergadering van de Wetenschappelijke Commissie worden gevoegd.

7. Samenwerking met hogescholen en het Innovatiecentrum West-Vlaanderen

Er is toenemende interesse vanwege hogescholen om samen te werken met het VLIZ. Ten dele houdt dit verband met het nu ook zelf mogen uitvoeren van onderzoek aan hogescholen. VLIZ is ook opgenomen in de stuurgroep van het 'Innovatiecentrum West-Vlaanderen', een samenwerkingsverband dat hogescholen in contact brengt met bedrijven in West-Vlaanderen om zo innoverende technieken te ontwikkelen. Colin Janssen oppert dat het een rol voor VLIZ zou kunnen zijn om parallel werkende groepen uit hogescholen en universiteiten samen te brengen. Jan Mees ziet ook mogelijkheden om onderzoekers uit universiteiten met bedrijven in contact te brengen.

8. Opening van het IOC Project Office for IODE op 25 april 2005, incl. tentoonstelling en back-to-back meetings

De uitnodigingen voor de feestelijke opening zijn gedrukt en begin april worden een 1000-tal uitnodigingen verstuurd. Jan Mees licht het programma van de dag in meer detail toe. De IODE 18 meeting volgend op de feestelijke opening (26-30 april) zal een zeer belangrijke internationale meeting worden, o.a. vanwege het mandaat verkregen van IOC om ramppreventie en –mitigatie breed uit te werken. Verder wordt ook meer info gegeven over

de publicatie en de tentoonstelling die twee Vlaamse UNESCO-centra voorbereiden i.s.m. het VLIZ n.a.v. deze IOC-activiteiten.

9. Geplande opleidingen en projecten in het IOC Project Office for IODE

Voor 2005 zijn reeds 9 opleidingen gepland (2 voor opening, 7 erna), wat op zijn beurt weer nieuwe initiatieven aanzuigt. Twee projecten zitten reeds in de pipe-line: één rond 'end-to-end datamanagement', één i.v.m. het capteren van oceanografische gegevens van olie- en gascompagnieën.

10. Bilaterale samenwerking: vragen vanwege MARS, Kenia, Maleisië

De Wetenschappelijke Commissie wordt advies gevraagd m.b.t de vraag of VLIZ vorm moet geven aan de geboden mogelijkheid binnen het MARS netwerk (Marine Stations Research netwerk, waartoe VLIZ behoort) om bilaterale samenwerkingsakkoorden aan te gaan met landen uit het zuiden. Concreet zijn Kenia (cfr. Kenya-Belgium Project initiatief) en Maleisië (cfr. hoog bezoek van parallel instituut te Oostende) twee voorbeelden van landen waarmee een dergelijke samenwerking vrij vlot gelanceerd zou kunnen worden. Jan Mees licht toe dat dergelijke samenwerkingen ook niet indruisen tegen de beheersovereenkomst van het VLIZ met de overheid.

Er wordt gesuggereerd om zeker uit te zoeken welke bilaterale akkoorden i.v.m. zeewetenschappen er nu reeds bestaan (bv. Suriname, Ecuador, Chili, Kenia,...) o.a. vanuit de VLIR, en die prioriteit te geven. Alle leden van de Wetenschappelijke Commissie worden uitgenodigd om concrete suggesties aan te leveren, zodat op basis hiervan kan gewerkt worden naar MOU's met de betrokken landen. Jan Mees stelt voor om niet meer dan 5.000 EUR per samenwerkingsakkoord per jaar te voorzien. **De Wetenschappelijke Commissie adviseert positief inzake het creëren van de mogelijkheid tot het afsluiten van bilaterale samenwerkingsakkoorden tussen het VLIZ en parallele instituten in derdewereldlanden.**

11. Terugkoppeling vergaderingen ESF Marine Board, EurOcean, andere

Jan Mees geeft toelichting bij de meeting van de ESF Marine Board van 16-17 november te Lissabon (zie bijlage). Hij wijst o.a. op de door Jean-Jacques Minster aangewezen top-10 issues in de mariene sfeer voor de toekomst (zie bijlage 8). Frank Maes stelt vast dat in dit lijstje de 'social sciences' ontbreken, die nochtans (bv. interacties tussen stakeholders) topprioriteit zijn in heel wat fora. Jan Mees beaamt dit en verwijst hiervoor naar de eerste signalen m.b.t. het 7de Kaderprogramma, waarin 'social sciences' hoog op de agenda staan.

In bijlage is ook een brief ingesloten vanwege dhr. Hinnekint (FWO), die een mandaat geeft aan het VLIZ om alle informatie en documenten die van belang kunnen zijn voor de Belgische wetenschappelijke gemeenschap in het kader van VLIZ activiteiten, verder te verspreiden.

12. Haalbaarheidsstudie nieuw onderzoeksschip

De respons op de uitgestuurde enquête m.b.t. de noden voor een nieuw onderzoeksschip, is hoog. Met 47 formulieren van nagenoeg alle grote gebruikers (ca. 680 personen dekkend) reeds in bezit, zal straks een mooie inventaris kunnen worden gemaakt van de onderzoeksnoden. Voorgesteld wordt dit punt op de volgende vergadering verder te bespreken. Nu al is duidelijk dat er veel aandacht is voor 'educatie', dat er veel scheepstijd wordt aangevraagd en dat ook Nederland interesse toont (waardoor dit punt reeds geagendeerd is voor het Vlaams-Nederlands overleg).

13. Investerings in gebouwen, datacentrum, staalnameapparatuur, serres

Het IODE Project Office zal straks ontegensprekelijk ook extra mogelijkheden bieden voor de lokale zeewetenschappelijke gemeenschap, niet alleen in het kader van opleidingsmogelijkheden voor studenten, maar ook door de logistieke faciliteiten (o.a. auditorium voor 150 personen, werkruimtes met 20-30 pc's, etc.).

Qua uitrusting werden twee nieuwe aankopen gerealiseerd: een Hamon grab (grijper bedoeld voor staalnames op grindbedden e.a. grof sediment) – reeds door 5-6 groepen gebruikt vanop de Belgica – en de uitrusting voor bordenvisserij (voor bemonstering pelagische vis). Frank Redant merkt op dat het nuttig kan zijn een (duur) toestel aan te schaffen dat computergestuurd meet hoe het net tijdens het vangen wordt opgehouden en hoe de maaswijdte zich gedraagt.

Tenslotte is nu ook de derde serre in De Haan uitgerust voor onderzoek op vraag van het Instituut voor Natuurbehoud. Toch blijven de serres ondergebruikt. Extra kandidaatgebruikers zijn steeds welkom.

14. Expeditie Zeeleeuw: virtuele expeditie, echte expeditie, toekomst

Jan Seys licht dit educatieve project toe, dat momenteel in uitvoering is met steun van het actieplan Wetenschapsinformatie 'Wetenschap maakt knap', en ingediend werd door het VLIZ in partnership met DAB Vloot en SHE Consultancy. Ook de marienwetenschappelijke onderzoeksgemeenschap in Vlaanderen verleende heel actief zijn medewerking aan dit wetenschapspopulariserende project. Meer dan 80 klassen uit het vijfde en zesde secundair (totaal ca. 2000 leerlingen) namen deel aan de virtuele expeditie, waarbij minimum drie van tien 'zeeproblemen' dienden te worden opgelost. Van 4 tot en met 8 april gaat de winnende klas aan boord voor een échte expeditie met de Zeeleeuw.

De Wetenschappelijke Commissie is van oordeel dat dit project een schitterend voorbeeld is van hoe de zeewetenschappen op een frisse en originele manier naar moeilijker bereikbare doelgroepen kan worden gebracht. Het sluit ook perfect aan bij de doelstellingen van VLIZ om de zeewetenschappen zichtbaarder te maken. De aanwezige onderzoekers beamen dan ook dat ze graag bereid zijn de wedstrijd verbonden aan dit project volgend jaar opnieuw te ondersteunen. De website dient nauwelijks te worden aangepast (hoogstens een aantal kleinere onnauwkeurigheden bijgeschaafd), wat ook de inspanning voor het VLIZ binnen de perken houdt. Wel wordt er op gewezen op iets langere termijn te overwegen om de wedstrijd slechts tweejaarlijks uit te schrijven, om een zekere moeheid onder de deelnemende scholen te vermijden. Ook kan worden onderzocht of een nieuw analoog project in de toekomst tot de mogelijkheden behoort, mogelijk opengetrokken naar een internationale context.

Het advies van de Wetenschappelijke Commissie luidt dan ook dat 'Expeditie Zeeleeuw' volgend jaar opnieuw wordt uitgeschreven en dat onderzocht wordt of een nieuw project tot de mogelijkheden behoort vanaf 2006.

15. Wetenschappelijke prijzen 2004 en 2005

De VLIZ North Sea Award 2004 en de Aanmoedigingsprijzen voor jonge mariene vorsers 2004 werden naar jaarlijkse traditie uitgereikt op de Jongerencontactdag. Beide prijzen zijn ook opnieuw open verklaard voor wat betreft de editie 2005.

16. Toekomst periodieke publicaties VLIZ

Na een uitvoerige discussie tijdens de vorige vergadering van de Wetenschappelijke Commissie, en een verdere toelichting door Jan Mees, komt de Wetenschappelijke Commissie tot volgende advies:

De VLIZ Nieuwsbrief blijft in zijn huidige vorm nog bestaan tot en met nummer 15 (d.i. tot en met de jaargang 2005). Vanaf 2006 verdwijnt deze publicatie (vanwege onevenwicht in input/beoogde resultaat en impact) en worden de verschillende rubrieken 'gerecycleerd' deels in de Grote Rede (interviews, 'Focus' artikels, voorstelling onderzoeksgroepen vanuit thematisch perspectief) en deels in een nieuw te produceren geïllustreerd jaarboek (specifiek VLIZ nieuws). Ook kan in deze context overwogen worden om het 'marien wetenschappelijk landschap' op een meer permanente en attractieve wijze zichtbaar te maken via de VLIZ website. De Grote Rede wordt vanaf 2006 opgewaardeerd qua lay-out (kleur) en viermaal per jaar uitgegeven. De VLIZINE wordt vanaf 2006 maandelijks uitgegeven en aangevuld met een rubriek 'Resultaten marien-wetenschappelijk onderzoek'.

17. Enquête kennis over kust en zee, en communicatiestrategie VLIZ

Teneinde de informatienoden rond zee en kust beter te kennen en de communicatiestrategie van het VLIZ te kunnen optimaliseren, voert een derdejaarsstudent 'Sociaal werk' van de Arteveldehogeschool momenteel een uitgebreid bevragingsonderzoek uit bij senioren en 18-jarigen uit de kuststreek en het binnenland. Onderzocht wordt wat de kennis is over zee en kust, en welke informatie gewenst is. De resultaten worden verwacht tegen half mei 2005.

18. Projecten

- *GMES Service Element Land*: niet weerhouden
- *Cluster beheer van mariene incidenten (MIMAC)*: project goedgekeurd (zie bijlage)
- *Indicatoren: SAIL, DEDUCE, RIKZ*: naast de voortgang in de projecten SAIL en DEDUCE, licht Jan Mees de vraag toe vanwege RIKZ om VLIZ duurzaamheidsindicatoren te laten ontwikkelen voor de Nederlandse kust. **De Wetenschappelijke Commissie verleent positief advies aan de voortgang van het 'Indicatoren-project' i.o.v. RIKZ en aan het engagement van VLIZ ter zake.**
- *EU: Encora, Stardust, Seadatanet*: ENCORA is goedgekeurd; professor Jean Berlamont is trekker van dit project in België; VLIZ zal het secretariaat faciliteren met een nog aan te werven 50% post-doc niveau werkkraft
- *Samenwerking Waterbouwkundig Laboratorium*: VLIZ zet intussen verdere stappen om de bibliotheek van de afdeling Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch Onderzoek van AWZ te ontsluiten via de IMIS-databank.

19. Voorbije en geplande evenementen

Aan alle voorbije evenementen houdt VLIZ een goed gevoel over. Zowel de *Gaufre workshop (11 februari 2005)*, de *Jongerencontactdag (25 februari 2005)*, de *Lenteprik (4 maart 2005) als de studiedag rond visserij i.s.m. het Departement Zeevisserij en de Stichting Duurzame Visserij Ontwikkeling ("In het oog van de storm: de Vlaamse zeevisserij op de drempel van de 21ste eeuw", 17 maart 2005)* waren voltreffers met een stevige toeloop en sterk inhoudelijke basis.

Op de agenda staan o.a. de *Vlaanderendag (24 april 2005)*, waarbij het VLIZ present zal zijn op drie plaatsen: de Zeeleeuw (en de Ter Streep) zal kunnen bezocht worden te Oostende

(i.s.m. afdelingen DAB Vloot en Kust van AWZ); de positie van Vlaanderen binnen het internationaal oceanografisch databeheer zal, a.d.h.v. een door VLIZ aangemaakte wand, aan bod komen in de kantoren van de administratie Wetenschap en Innovatie te Brussel; en 'Expeditie Zeeleeuw' wordt interactief toegelicht in de kantoren van de minister o.a. bevoegd voor wetenschap en technologische innovatie, Fientje Moerman.

VLIZ participeert ook opnieuw in de actie *'Week van de Zee'*. Op 7-8 mei staan de VLIZ- en UNESCO gebouwen te Oostende open voor het publiek. En van 9 tot en met 13 mei 2005 vaart de Zeeleeuw uit voor educatieve tochten met klassen.

Zowel de organisatie van het internationaal symposium *'Dunes & Estuaries 2005' (19-23 september 2005)*: door VLIZ i.o.v. AMINAL-Natuur), als de voorbereidingen voor het maritiem archeologische colloquium en tentoonstelling *'To sea or not to sea' (28-30 september 2006)* verlopen vlot. Tenslotte is ook een vraag gesteld vanuit KHBO Oostende om in 2007 deel te nemen aan een internationaal hydrografisch colloquium dat zal plaatsvinden in België.

20. Overzicht nieuwe en geplande publicaties

Jan Seys overloopt kort de nieuwe en geplande publicaties. Naast het Jongerencontactdag-abstractenboek en twee folders (tweede aankondiging 'Dunes & Estuaries 2005' + hulp bij folder n.a.v. studiedag visserij), is een extradijk nummer van de Grote Rede de deur uit gegaan (32 pag.), met bijdragen over 'Tsunami's', 'Meeuwen' en 'Mooiste en lelijkste plekjes van onze kust'.

Voor de nabije toekomst staat een VLIZ Nieuwsbrief op stapel met bijdragen over 'Freak Waves', de onderzoeksgroep Algemene Weg- en Waterbouwkunde van UGent en een interview met kapitein Yves Goossens, verantwoordelijke bij DAB Vloot van AWZ. Daarnaast wordt hard gewerkt aan de proceedings en het abstractenboek van 'Dunes & Estuaries 2005', en aan diverse boeken i.s.m. Vlaamse wetenschappers.

Frank Maes geeft aan dat VLIZ ook een opdracht heeft gekregen voor de aanmaak van een atlas met de resultaten van het GAUFRE-project, en dat in dit verband ook een project is ingediend en geselecteerd om de uitvloeiselen van het GAUFRE-project als Vlaamse inzending te laten fungeren voor een internationale architectuurbiënnale. De tentoonstelling hieraan verbonden komt waarschijnlijk naar Oostende en hiervoor wordt nog gezocht naar een locatie. Jan Mees geeft aan dat VLIZ wil helpen zoeken naar een geschikte locatie.

21. Demonstratie nieuwe ontwikkelingen website en datacentrum

Wegens tijdsgebrek niet meer aan bod gekomen en uitgesteld tot de volgende vergadering.

22. Planning van de vergadering van 9 juni 2005: thema 'repositories and the open archive initiative'

Na een open discussie wordt afgesproken dat de volgende vergadering van de Wetenschappelijke Commissie van 9 juni – opgevat als een volledag programma, met mogelijkheid tot verdieping in een bepaalde thematiek – zal worden gebouwd rond het 'Open Archive Initiative'. Hierbij kan de vraag worden gesteld of er een taak voor VLIZ is weggelegd om een marien thematisch repository te coördineren. Deze thematische brainstorming zal – indien beschikbaar – plaatsvinden in het nieuwe IOC Project Office for IODE en gevoerd worden in het nederlands. Alle hoofden van onderzoekscellen en post-doccers zullen hiervoor worden uitgenodigd.

23. Varia: overzicht recente persaandacht voor VLIZ

Zie bijlage.